

OBSAH

	PŘEDMLÚVA	9
1.	ÚVOD	11
2.	VÝZNAM KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ	13
3.	BIOCHEMIE VÝROBY KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ	18
4.	NUTRIČNĚ-FYZIOLOGICKÁ A DIETETICKÁ HODNOTA KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ	23
4.1	Nutričně-fyziologická hodnota kysaných mléčných výrobků	23
4.2	Dieteticko-léčebné účinky kysaných mléčných výrobků	32
5.	VLIVY PŮSOBÍCÍ NA JAKOST A ORGANOLEPTICKÉ VLASTNOSTI KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ	41
5.1	Vlivy technologické	41
5.1.1	Jakost mléka použitého jako surovina pro výrobu kysaných mléčných výrobků	41
5.1.2	Standardizace mléka na výrobu kysaných mléčných výrobků	43
5.1.3	Homogenizace mléka	48
5.1.4	Tepelné ošetření mléka	53
5.1.5	Zakysávání mléka	56
5.1.6	Podmínky fermentace	60
5.1.7	Chlazení a mechanické zpracování koagulátu	61
5.1.8	Podmínky skladování a konzumace	66
5.2	Vliv stabilizačních látek	67
5.3	Vliv aditiv používaných k ochucování	69
6.	ROZDĚLENÍ KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ	75
6.1	Kysané mléčné výrobky vyrobené pomocí mezofilních streptokoků mléčného kvašení	76
6.2	Kysané mléčné výrobky vyrobené pomocí termofilních bakterií mléčného kvašení	78
6.3	Kysané mléčné výrobky vyrobené pomocí bakterií mléčného kvašení a kvasinek	80
7.	TECHNOLOGIE VÝROBY JEDNOTLIVÝCH KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ	81
7.1	Kysané mléčné výrobky vyrobené pomocí mezofilních streptokoků mléčného kvašení	81
7.1.1	Kysaná mléka	81
7.1.1.1	Výroba kysaných konzumních mlék u nás	81
7.1.1.2	Výroba kysaných konzumních mlék v zahraničí	83
7.1.2	Zahuštěný smetanový zákys	84
7.1.3	Podmáslí (konzumní, přírodní, kysané)	86
7.1.4	Šlehané podmáslí	87
7.1.4.1	Výroba šlehaného podmáslí u nás	87
7.1.4.2	Výroba šlehaného podmáslí v zahraničí	88

7.1.5	Kysané smetany	92
7.1.5.1	Výroba kysaných smetan u nás	93
7.1.5.2	Výroba kysaných smetan v zahraničí	96
7.1.6	Alma (Laktofil, Ymer)	98
7.1.6.1	Technologie výroby Almy	98
7.1.6.2	Technologie výroby Laktofilu a Ymeru	99
7.1.7	Ostatní kysané mléčné výrobky zakysané mezofilními baktériemi mléčného kvašení	100
7.2	Kysané mléčné výrobky vyrobené pomocí termofilních baktérií mléčného kvašení	101
7.2.1	Acidofilní mléka	101
7.2.1.1	Výroba acidofilního mléka u nás	101
7.2.1.2	Výroba acidofilního mléka v zahraničí	105
7.2.2	Jogurty	106
7.2.2.1	Jogurty s pevným koagulátem	107
7.2.2.2	Jogurty krémovité	114
7.2.2.3	Jogurty tekuté [pitné, nápoje]	124
7.2.2.4	Další druhy jogurtových výrobků	127
7.2.3	Bijogurt	129
7.2.4	Kysané mléčné výrobky obsahující kulturu Bifidobacterium bifidum	130
7.3	Kysané mléčné výrobky vyrobené pomocí baktérií mléčného kvašení a kvasinek	132
7.3.1	Kefír	132
7.3.1.1	Výroba kefiru u nás	132
7.3.1.2	Výroba kefiru v zahraničí	134
7.3.2	Kumys	136
7.3.3	Další kysané mléčné výrobky s kvasinkami	137
7.4	Jiné způsoby výroby kysaných mléčných výrobků	138
7.4.1	Sladké kysané mléčné výrobky	138
7.4.2	Kysané mléčné výrobky srážené přidávkem kyselin	139
7.4.3	Kysané mléčné výrobky srážené přidávkem enzymových preparátů	140
7.4.4	Pasty z kysaných mléčných výrobků	140
7.5	Obalová technika kysaných mléčných výrobků	141
7.5.1	Požadavky na obalový materiál pro kysané mléčné výrobky	141
7.5.2	Obalové materiály	142
7.5.2.1	Skleněné obaly	142
7.5.2.2	Kartónové obaly	142
7.5.2.3	Obaly z plastů	143
7.5.2.4	Uzavírání obalů	145
8.	PRODLUŽOVÁNÍ TRVANLIVOSTI A SKLADOVATELNOSTI KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ	146
8.1	Konvenční způsoby	146
8.2	Aseptický způsob výroby	148
8.3	Biostabilizace	152
8.4	Pasterované kysané mléčné výrobky	152
8.5	Mražené kysané mléčné výrobky	157
8.6	Sušené kysané mléčné výrobky	158
9.	PŘÍPRAVA A VYUŽITÍ KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ V ZÁVODECH SPOLEČNÉHO STRAVOVÁNÍ A V DOMÁCNOSTECH	161
9.1	Příprava kysaných mléčných výrobků v domácnostech	161
9.1.1	Kysané mléko	161
9.1.2	Acidofilní mléko	161

9.1.3	Jogurt	162
9.1.4	Kefír	162
9.2	Využití kysaných mléčných výrobků u spotřebitelů	163
9.2.1	Úprava kysaných mléčných výrobků	163
9.2.2	Použití kysaných mléčných výrobků k přípravě studených a teplých jídel	164
10.	JAKOST KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ	166
10.1	Mezinárodní norma pro kysané mléčné výrobky	166
10.1.1	Definice	166
10.1.2	Povolené přídavky	166
10.1.3	Označení a kultury	166
10.1.4	Prodej a označení	167
10.2	Československé státní normy, oborové a podnikové normy pro kysané mléčné výrobky	167
10.2.1	Kysané mléčné výrobky tekuté (ČSN 57 0645)	167
10.2.2	Jogurty (ČSN 57 1401, 57 1402, 57 1412, 57 1413, 57 1414)	168
10.2.3	Zahuštěné smetanové zákysy (ÚNK 57 0740, PN-MP 01-05-75)	171
10.2.4	Kysané mléčné výrobky Alma a Alma ovocná (PN 11/17, PN-MP 04-5-76)	171
10.2.5	Mléčný kysaný nápoj Biokys (ON-MP 01-04-75)	172
10.2.6	Kysané mléko vitaminizované Elvit (PN-MP 03-2-77)	173
10.2.7	Kysané smetany (ČSN 57 0660)	173
11.	VADY KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ	175
11.1	Kysaná mléka	175
11.2	Zahuštěný smetanový zákys	177
11.3	Šlehané podmásli a podmásli přírodní	177
11.4	Kysané smetany	178
11.5	Acidofilní mléka	178
11.6	Jogurty	178
11.7	Kefír	180
12.	LABORATORNÍ ZKOUŠENÍ KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ	181
13.	STROJNĚ TECHNOLOGICKÉ LINKY NA VÝROBU KYSANÝCH MLÉČNÝCH VÝROBKŮ	188
13.1	Linky na výrobu kysaných mléčných výrobků zrajících ve spotřebitelských obalech	188
13.2	Linky na výrobu kysaných mléčných výrobků zrajících v tanku	192
13.3	Linky na aseptickou výrobu kysaných mléčných výrobků	199
13.4	Linky na pasteraci kysaných mléčných výrobků	201
13.5	Linky na plnění a balení kysaných mléčných výrobků	202
	LITERATURA	207